

Předmluva

Paměti Oty Hromádka *Jak se kalila voda* jsou pojetím neobvyklé, originální, osobité. Autor je v podtitulu nazývá „výborem z kriminálních příběhů a úvah“ a v textu některé kapitoly pojmenovává povídkami. Jsou však založeny na prožitém, zobrazují určitá období Hromádka života a působení, volená se zřejmým záměrem nejen zaznamenat, ale také – hlavně – zapůsobit až naléhavě.

Hromádka se v mládí stal komunistou, stranickým funkcionářem, pak bojoval jako dobrovolník ve španělské občanské válce, což mu v 50. letech přineslo uvěznění. V prvních poválečných letech patřil ještě k vyšším armádním funkcionářům, o to citelnější byla pro něj drastická perzekuce od režimu, který spoluvytvářel. O ní proto píše v pamětech především. Definitivně ho vzdálila komunistické straně, v pamětech se o ní píše tak, aby se jeho odmítnutí a odpor přenesl i na čtenáře. Chce varovat před „revolučním divošstvím“, které mívá různou podobu a většinou nechtěné následky, a proto „přehrabuje haraburdí svých zkušeností a váží své tehdejší hodnotové soudy“.

Komunistickému hnutí věnoval Hromádka přes dvacet let života, začal „jako mladý blázen a skončil jako šašek na blbém divadle“. Vzpomínky psal v 70. letech, ta také spoluurčovala jejich tematický důraz. Umožnil mu ho i švýcarský exil, nemusel už mít obavu z opakování postihu a pronásledování. Největší prostor věnoval „vyšetřování“ začátkem 50. let a jeho aktérům a pak různým vězením. Psal o tom s jistým nadhledem, který ale neubírá na obžalobě systému a jeho „justice“, a také s určitým sarkasmem, jenž je působivý v odhalování a pojmenovávání podstaty i ničivých projevů totalitního systému.

Hromádka volil přístup, který originálně dokumentuje i přesvědčuje, aniž žádá o souhlas – „vypráví“ a přitom posuzuje, i sebe, svá

léta spojená s komunistickým hnutím a vinou této vazby poničená. Text je plný miniportrétů, hlavně vykonavatelů moci a zla a jejich obětí – výtečné charakteristiky, působivé příběhy. Cítím z textu stále ještě jistou frustraci – z tragického zažití systému, který Hromádka aktivně přijímal, z poznání jeho antihumánní mocenské podstaty, z temných prožitků, které mu systém způsobil. Téměř ho zahubil. Proto je kniha nejen svědectvím, ale také – nepřímo – apelem. Zní z příběhů i z tezí a úvah, které prožité a poznané zobecňují. Souhrnně řečeno – nezastaralý, obsahově i literárně stále znělý text.

prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc., dr. h. c.